

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta 4.50 —
za četrt leta 2.25 —

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 4 nov.

Na naročbe brez priložene naročnine se upravištvo ne osira.

EDINOST

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Carintia št. 28. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Oglaš in oznanila se račune po 7 nov. vrstica v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.

Poslana, javne zahvale, osmrtnice itd. se račune po pogodbi.

Naročnino, reklamacije in inserate prejemajo upravištvo v ulici Carintia 28. Odprte reklamacije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V edinost je moč«.

Vabilo na naročbo.

Prestopili smo z novim letom v XIV. tečaj našega glasila. — Trinajst let smo se borili za narodne pravice primorskih Slovencev in kolikor je bilo v naši moči, izpolnjevali smo vestno svojo nalogo. Naš položaj je resen, kajti tuje smo na lastnej zemlji! Uvažite to, sorojaki, ter ostanite nam zvesti in točni naročniki, ker brez izdatnih denarnih sredstev nam je nemogoče vršiti naš program. — Glasilo našega društva ne deluje v sebične svrhe, temveč v probujenje narodne zavesti. Kolikor več se širi naš list med rodoljubim, toliko sigurnej nam je uspeh našega dela.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—
za pol leta gl. 3.—
za četrt leta gl. 1.50

Volitve in tržaški okoličani.

Govorili smo v zadnjih številkah našega lista o malomarnosti in brezskrbnosti, katera preti postati splošna v tržaški okolici, koje slabe lastnosti bi morale sedaj prestat, ker uprav sedaj so napovedane volitve v mestni zbor.

Tudi okoličani, kakor drugi tukajšnji prebivalci, klicani so, da si izbere svoje zastopnike v mestni zbor. Majhno je sicer število onih mož, ki naj bi okoličana zastopali pred strastnimi svojimi nasprotniki, ki bi povzdignoli svoj glas ter priborili boljšo sedanost svojim volilcem slovenskim okoličanom. Vsa okolica, ki broji brez predmestij nad 15.000 duš voli samo šest svetovalcev v mestni in deželni zbor. Nad 18.000 slovenskih okoličanov je pa po zadnjem razširjenju mestnega pomenja pridruženih mestu in so uvrsteni sedaj ponajveč v IV. mestno volilno skupino.

PODLISTEK.

Ljubljanski Zvon 1889.

Pred nami leži prva številka tega izbornega leposlovnega in znanstvenega lista, ki nastopi letos svoje IX. leto. Oglejmo si nekoliko njega vsebino.

I. Satura štirje soneti, zložil Jos. Cimperman, naš uže stari znanec, ki predstavlja med slovenskimi pesniki poseben tip. Resen mož, biča brez obzira na levo in desno človeške slabosti:

„Lehko sicer ni posla mi začeti,
Saj kakor svet nerad resnico sliši,
Takisto v kmetski in gospodski hiši
Ljudem je zoperno jo médsé vzeti.“

A kedor hoče njega do cela poznati, čitaj: „Pesmi. Zložil Jos. Cimperman. Tiskala Kleinmayr in Bamberg, založi J. Giontini v Ljubljani 1888, 8° 180 str. — Cena nevezane knjigi je gl. 1.20, elegantno vezane z zlatim obrezkom 2 gld.

Rošlin in Vrjanko, povest, spisal Janko Kersnik. Naslov tej povesti je vzet iz narodne balade: Rošlin in Vr-

Samo šest svetovalcev nam je voliti, kakor do sedaj; šest mož kateri naj se odločno uprejo, koder se krivica slovenskim okoličanom godi!

Vsakomur bodo pač še v živem spominu oni hudi boji, katere smo morali prebiti pred tremi leti, da ohranimo vsaj teh bornih šest sedežev v lahonskem zboru svojim možem, a še tega nam ni bilo mogoče doseči, kajti slovenski okoličan ni si bil svest svetelj svoje dolžnosti, ni hotel uvideti škode, katero mu povzročujeta njegova nemarnost in sovražnik, ki se z njo okoristuje. Ne da bi pokazal svojo značajnost in nezavisnost, prostomiselnost in lastno voljo — izdal je marsikje svoj narod, zamoril domoljubno čut ter se sramotno prodal svojim nasprotnikom!

Radi samovoljne nezvestobe in sramotne neznačajnosti in podkupljivosti v volilnem redu dobili smo v mestno kolibo par mož, kateri naj bi zastopali okoličanske želje in težnje. Eden izmed njih se je prostovoljno toliko željenej časti odpovedal, ker menda ni ugajala njegovim gmotnim koristim. Bilo mu je najbrže za vse kaj več mari, nego za prave koristi lastnih volilcev; — drugega je pa Vsemogočni poklical k sebi na oni svet, kjer ni več narodnih bojov, kjer se nikomur več ne godi krivica in kjer menda nikdo ne izdava lastnega prepričanja in rodu.

Zopet nas tedaj kliče volilna dolžnost k volitvi lastnih zastopnikov. Skušnja sama nas uči, koliko je odvisno od dobrih ali slabih volitev, ako nismo slepi in nemi proti posledicam naše nemarnosti in lahko mišljenosti prejšnjih let.

Onih popolnoma laških šol v slovenski okolici, onih toliko razupitih kapov, onih lizunov in ovađuhov; onega zasramovanja in zaničevanja, ki se dan na dan vsipa nad naše potrpežljive glave, ako stopimo v mestno hišo ter se drznemo črhnoti v svojej govorici, onega zasmehovanja vsega tega, kar bi nam moralo biti najljubše, namreč: našega jezika in navad,

Janko (Čbelica, tretje bukvice II. izdanje, Novomesto 1883. str. 82). Uže to priča, da Janko Kersnik pozna nalogo leposlovnega pisatelja. Nihče nam ne bode ugovarjal, ako rečemo, da ga ni boljše in bolj priljubljene pripovedovalca v Slovincih, nego je Janko Kersnik. Nihče iz med mlajših pripovedovalcev ne zna povesti tako lepo osnovati, zanimivo zamotati, mično razviti in harmonično završiti, kakor on. Nastopajoči ljudje v njegovih povestih so pravi ljudje, a ne prisiljene marionete ali sentimentalni izrodki puste domišljije. Kersnik riše prizore iz resničnega življenja, dejanje se vrši psihološki brez skokov in pretiranosti, in karakteristika delujočih oseb je do pičice popolna. Njegovi „Medeni“ in „Koreni“ žive po vseh slovenskih trgih in mestih; politične uradnike, kakeršen je pl. Ruda, pozna vsak izmed nas, njegovi „Hrasti“ in „Boleti“ so naši stari znanci. Kedo še ni videl davkarskega adjunkta Josipa Megle ali sodnikov Petra in Majarona? Kedo še ni srečal v svojem življenju kometne Elze, ali ljubeznive Boletove Milice, modrega gospoda Janeza ali ognjevitiga kaplana Antona? To so vam ljudje, po katerih

na javnih ulicah in po spakedranih lahonskih časopisih itd. itd. — vsega tega bi pač težko doživeli, ako bi se v prejšnjem času naši volilci ne bi bili dali podkupiti, ako bi o volitvah pokazali pravo narodno navdušenost in zavednost, izvolivši si za zastopnike odločne moze, ki bi nas znali braniti pred nasprotniki lažnim in krivičnim postopanjem.

Tudi drugi zmaj pokazal se je uže v okolici, videč okoličansko popustljivost in nezavednost, zmaj ki preti pokončati in zamoriti uže v srcih naših nežnih otročičev najplemenitejši čut domoljublja. Menimo namreč otroške vrtove „Pro Patriae“, kojih enega je uže ustanovila na Greti, drugega pa nameruje menda osnovati v Barkovljah.

Saj so to hvalevredne in koristne šole — poreče nam marsikateri okoličan, ali v okolici nastanovljeni tujec: „čufar“; — vanje zahajajo naši nežni otročiči, ne da bi nam bilo treba zanje posebej skrbeti, ko odidemo zgodaj na delo ter se vrnemo pozno v noč: v teh učiliščih skrbje gospoda Italijani tudi za obleko in celo za živež tem otročičem, ne da bi nam bilo treba izdavat težko zasluženih novcev!

Vse to je res; ali Lahoni so prekanjeni ljudje; oni se sicer kažejo radodarne proti nam, ali pri tem tirjajo od nas tudi one nerodne hvaležnosti, o kateri smo govorili v prejšnjih člankih. Tirjajo namreč od nas, da za te majhne dobrote, podobne mrvicam, odpadlim raz bogate mize, da za te „milodare“, za ta iskarjotov denar z a t a j m o njim naljubo svoj jezik, svoje prepričanje, svoje gmotne koristi, pozabimo predpravice, ki bi jih imali uživati ter puščamo samo njim vlado nad nami.

Lahonu ni smoter blaginja lastnega naroda v njegovem delovanju; on gleda temveč na lastne osobne koristi. To samopašnost in koristolovje skriva Lahon sicer pod krinko narodnosti ter zabičuje svojim volilcem, da je vse njegovo delovanje obrnjeno v to — obvarovati mestu „l' avita

žilah teče rdeča kri, katerim bje v prsih človeško srce; to vam niso smešni nestvori fantastičnih pisateljev, ki nam duhovitost svojo kažejo s tem, da nam razgrinjajo neverjetne prizore in rišejo ljudi, katerim se po žilah pretaka — črnilo, a ne kri! Veseli nas, da so Kersnikove povesti naše priznanje tudi zunaj naše domovine. Njegov „Cyclamen“, njegov „Ponkrčev oče“ in njegova „Rojenica“ so preloženi uže na nemški jezik; „Rojenica“ in „Ponkrčev oče“ izšla sta tudi v českem prevodu. Vzlasti pa ugujajo Kersnikove povesti našim bratom Srbom. Tako n. pr. so izšli Kersnikovi „Luterski ljudje“ uže leta 1884 v srbski „Narodni biblioteki“ bratov Jovanovičev. — „Stražilovo“, najboljši in najskrbnejši uredovani leposlovni list srbski priobčil je leta 1886. Kersnikovo sliko iz domačega življenja „Mačkova očeta“ in povest „Mohoričev Tone“, oba ta dva Kersnikova spisa sta zajedno izšla predložena na srbski jezik tudi v leposlovnem listu „Bosenska Vila“, ki izhaja v Serejevu. Lani je izšla v „Stražilovu“ Kersnikova povest „Agitator“ (Lj. Zvon 1887. str. 57). — Uže to nas lahko popolnoma uveri, da imamo Slovenci v Janku Kers-

civiltà“ ter izgnati iz njega one tujce, Slovence iz avstrijskih dežel ter jih nadomestiti z Lahonom, bolj udanimi naseljeniki iz blažene dežele! Ona zagrizlost, ki se opazuje v sredini progressive stranke in njenih zvestih sinkov na mestnem magistratu, ne izhaja pač od drugega, ako ne iz bojazni, da tukaj od prastarih časov prebivajoči in v poznejših časih sem naseljeni slovenski živelj doseže svoje pripadojoče mu pravice ter si poišče svojih mest tudi v mestnej upravi.

Bojazen ta je pač utemeljena, in ker Lahon drugači ne more ter se boji, da ne bi si njegov strah uresničil, gleda pred vsem na to, da zamori v slovenskem tukajšnjem življu čut narodnosti ter si ga, polagoma uporabivši vsa mogoča sredstva, (osobito šole) stori neškodljivega.

Še imamo v svojej oblasti orožje, katero nam namerava sovražnik odvzeti z tako ljubeznjivostjo, še si lahko pomoremo, ako nam je resno do tega; še lahko nasprotniku zapremo pot daljnemu uničevanju in raznarodovanju naših čet — nikar tedaj ne ostajmo o bližajočih se volitvah neaktivni; vzbudimo se in volimo svoje moze, kajti uprav od volitev odvisi naše prihodnje blagostanje ali pogin!

Politični pregled.

Notranje dežele.

Pretekli teden je imel staročeški klub svoj letni shod. Poročilo o delovanju v preteklem letu naglašja, da so češki poslanci v preteklem letu v državnem in v deželnem zboru razumno delovali, da niso nikdar preveč prijenjali, pa tudi ne precenjevali svojih močij. Radostno beleži, da je nesporazumnjenje z vlado zaradi srednjih šol bilo poravnano za češki narod ugodno. Nemcev ni bilo moč pripraviti, da bi zopet vstopili v deželni zbor. Vsa pogajanja so

niku izvrstnega leposlovnega pisatelja, kakoršni so le redko sejani, zategadelj tudi zasluži, da ga čitamo. (Konec prih.)

Ne plajzajet z Jzom!
Iz Brazilije -- nazaj v Trst.

(Po dnevniku Andreja Kalca.)

(Dalje.)

V nedeljo 24. novembra.

Vsi smo bili prepričani, da nam se pusti dva dni počitka, ali odmor bil je malo vabljev, kajti postelje ni bilo videti. Imel je vsak svojo klop, pod glavo si deni leseno „blazino“ in tako počivaj! — Ob 3. uri po polnoči nas pridejo beriči buditi, veleč nam, naj se pripravimo na odpotovanje.

Urno smo bili na nogah, kajti nadejali smo se, da se nas odpelje v kraje pripravljene za naše naselbine. V gostilni dobili smo za zajutrek nekoliko črne kave, potem smo šli k morskej obali, kjer sta nas čakali dve ladiji.

Vprašali smo naše spremljevalce, kamo nas vozijo in koliko ur bode trajala vožnja. Odgovoré nam, da imamo iti v pokrajino „Minas Geras“, ladije nas dopeljejo do

ostala brezvspešna, ker so nemških poslancev zahteve take, da jim ni moči ustreči, ne da bi se hudo pregrešili zoper čast češkega naroda. Šolske zakone treba zboljšati, težko je je pa tako preustrojiti, da zadobi dežela večji upliv na šolstvo. Sedaj veljavni zakoni ta upliv kratijo. Na shodu so govorili Rieger, Zucker in Zeithammer. Govor Riegerjev je jako trezen ter preporoča svojim rojakom previdnost. Obraca se v svojo preteklost ter pravi, da si je vedno pošteno in iskreno prizadeval delati narodu v korist ter možko braniti njega čast. Pravi nadalje, da je pripravljen koj umakniti se s pozorišča, ako je morda narodnemu napredku na poti, ako je pa njegovo prepričanje in prizadevanje v soglasji z narodno častjo, služil bode še do zadnjega dihljaja svojej domovini!

Nemški listi s kislim obrazom pripovedujejo, da so v klubu galiških deželni poslancev enoglasno prešli na dnevni red preko predloga, da se osnuje v Krakovi nemška gimnazija. Nadalje navajajo „Čas“, ki piše v nekem članku, da se je zadnji čas od dveh stranij preporočalo narodom, naj se uče nemščine. Te svarične besede sta izustila dva veljavna moža, ne morda iz prevelikega navdušenja za nemščino, ampak za to, ker sta baje uverjena, da je nemščina kot svetoven jezik vsakemu avstrijskemu državljanu še posebno potrebna. Tada dva velika moža sta deželni poslanec gališki Badeni in naučni minister ogerski grof Csaky. Ta odstavek nemškim listom jako ugaja, konec pa jim je jako nevšeč, kajti tu „Čas“ pravi, da bi tem potem prišli do tega, da nemščina obvelja kot državni jezik, katerega pa nočejo nenemški narodi pripoznati, zato pa pravijo, da ti nesrečni Poljaki ostanejo le platonični zaničevalci „Nixdajč-politike“. So li morda Nemci res tako preprosti, da mislijo, da bi mi, ki imamo večino v državi, kar meni nič tebi nič prepustili nemškemu narodu in jeziku prvo mesto v državi? Vsakemu svoje; kdor državi več koristi, kdor jej bolje služi, temu gre prednost pred drugimi.

V ogerskem državnem zboru traja še vedno živa debata o vojnem zakonu. V razpravo je posegel tudi Stefan Tisza, sin ministerskega predsednika. Mladi mož je res pravi sin svojega očeta ter se tudi krepko poteguje za očetove nazore in vodila. Zavračal je opozicijske govornike Horvata in Ugrona. Očital je posebno zadnjemu, da postopa jako nedomoljubno, ako neti mej mladino sovraštvo do vojaštva. Mož pravi, da ni res, da se z enoletniki ravna grdo in nedostojno ter se sklicuje na svoje skušnje, češ, da je bil tudi on dobrovoljec ter da je imel priliko prepri-

čati se, da častniki prav razumno in uljudno ravnajo z enoletniki. Se ve da, z sinom ministerskega predsednika uže! kliče mu opozicija. Govorniku so pa desničarji od vseh strani čestitali ter izjavili, da je to njih Herbert (Bismarkov sin).

Vnanje dežele.

Ruska vlada je sklenila ustanoviti novo poslaniško mesto na papeževem dvoru. To nam priča, da so dogovori mej Vatikanom in rusko vlado završeni. Kdo bode ta poslanik, ni še določeno. — Polkovnik Zujev, ki je prideljen ruskemu poslaniku na Dunaji, se je vrnil te dni iz Peterburga na svoje mesto ter je prinesel z seboj zagotovilo, da car želi ohraniti mir. Temu nemški listi ne verjamejo, ali vsaj delajo se tako ter pravijo, da tako morda misli car za svojo osebo, njegova politika je pa baje druga.

Srbijo in Bolgarsko vezati bi moralo največje prijateljstvo, ako smemo soditi po govorih in napitnicah kneza Ferdinandina na novega leta dan. Kakor pa poročajo iz Sofije „Zastavi“, je vse to le navidežno. Povod temu neiskrenemu in hlinjenemu prijateljstvu je Macedonija, katero bi radi imeli Srbi in Bolgari. Dopisnik pravi, da se Srbi pripravljajo, Bolgari pa da so uže pripravljeni. Uže nekaj časa sti mobilizovani dve bolgarski ladiji pri Vitbolu. Možto na teh ladijah je dobilo povelje, naj bode pripravljeno za vsak slučaj na skoro delovanje. Redovna vojska je povečana za 12 novih polkov. Bolgarska bode imela na razpolaganje vojsko od 250 do 300 tisoč mož. Sbranje je vrhu tega dovolilo vladi, da sme napolniti svoja skladišča z orožjem in streljivom. To je bilo sklenjeno v tajni seji sobranja. Posojilo od 100 milijonov, katero bi radi sklenili Bolgari, ne bode uporabljeno za pokritje proračuna, ampak v vojne svrhe. Vse kaže, da kanijo Bolgari navaliti na Macedonijo, zato pa treba, da je tudi Srbija pripravljena, ako se hoče Bolgarom protiviti.

Hčerki črnogorskega kneza je povabil ruski car v Peterburg. Na potu vstavili ste se na Dunaji. Spremljevalec princezinj, Božo Petrovič, bil je povabljen na dvorni obed. Bil je pri cesarju v avdienci in tudi minister vnanjih poslov grof Kalnoky je bil pri njem v pohodih. Tudi princezinjam so bile skazane vse časti, katere zahteva etiketa.

Uradni list rumske vlade objavlja kraljev odlok, s katerim pomiloščuje vse zaradi zadnjega upora obsojene kmete.

Ufrancoske zbornice bil je zopet spor mej ministerskim predsednikom Floquetom in poslancem Laurom. Laur je

rekel, da vlada zlorabi tajne zaklade, da agituje proti Boulangistom. Na hodniku je rekel Floquet Lauru v obraz, da je vse to nesramno obrekovanje ter da naj o tem govori javno v zbornici. Laur mu je poslal brž dve priči, ki ste ga pozvale na dvboj. Floquet pa tega ne sprejme, trdeč, da ne prekliče svojih besed, ter zahtevajoč, da o tem govori v zbornici. Dvboja pa ne sprejme, ker soba ministerskega predsednika ni borišče.

Nemški cesar je odprl državni zbor s prestolnim govorom, v katerem povdarja, kako važna dela čakajo zbornico. Tu omenja vseh vladnih predlog, o katerih bode treba razpravljati. Na dnevni red pride letos prav mnogo gospodarskih vprašanj. V celem govoru ni najti besedice, ki bi dajala povod vznemirjati se. Govor je napravil povsod dober utis.

Predsednik zedinjenih držav ameriških je objavil svoje poročilo, v katerem svari pred nemškimi predlozi, da naj se tudi zedinjene države udeležijo ekspedicije v Samoa. Nemci gledajo samo na to, da bi jim drugi priborili nadvlado v teh zemljah. Bismark torej ne bode imel prave sreče z Amerikanci.

DOPISI.

Pri sv. Jakopu v Trstu dné 17. januarja 1889. [Izv. dop.] Uže mnogo let živim v St. Jakopske župniji, menjali so se v teku let razni č. župniki in meni je med tem osivela glava, a cerkvena opravila vršila so se v naši farnej cerkvi vedno v jeziku, razumljivem pobožnemu občinstvu. Ni treba niti vprašati, kdo zahaja v cerkev; Lahonček izvestno ne, ampak edino le veren Slovenec. Zato je tudi prav, da se vrše prepovedanja v jeziku, katerega razumi narod. Kar sem omenil, bilo je v naši župniji vedno tako. Sedaj pa se vidijo nekake novotarije. Namesto naše domače govornice, čuješ baš, kjer bi bilo najbolj treba, trdo italijansčino. Od kod ta promena? vprašal se bode sleherni župljanin. Da izrazim svoje menenje prosim Vas, da nekoliko premislite nastopne moje opazke, in ako se Vam zde umestne, da jih tudi objavite v prid našim župljanom.

Čitali smo po vseh listih, da se je čest. naš g. župnik, don Karlo Mosé, (nekadaj Možé) takoj po svojem imenovanju šel poklonit vsemogočnemu našemu županu. Smelo morem reči, da je ta korak in celó še zahvalno pismo, katero se je čitalo v javnej seji občinskega zastopa, dalo nam

župljanom mnogo misliti o novem župniku. Pa to so njegove zasebne zadeve; on, kakor župnik more se klanjati, komur hoče. Govoril bi zagadelj rajši o novotarijah.

Doslej je bila — vsaj kolikor pomnim jaz — v naši župnej cerkvi na zadnji dan leta slovenska pridiga. Pod novim gospodom župnikom pa je izostala. Zakaj? Ker baje mi slovenski župljani na delavni dan nimamo časa zahajati v cerkev. Morem le reči, da se je gospod župnik v tem jako varal, kajti baš ta dan imamo dovolj časa, da slušamo besedo božjo v našem jeziku. Čudno je pa to, da nam faranom g. župnik ni objavil, da ne bode slovenske pridige, kajti, ako bi se bilo to v naprej vedelo, izvestno ne bi čakalo toliko vernega občinstva na božjo besedo.

Bili smo vsi preseneteni, posebno naše ženske, katere izvestno ne zahajajo v cerkev, da bi se zabavale liki v gledališču, temveč pridejo iz prave pobožnosti. Večina njih ne razumi italijanski in zatorej je zapustila cerkev. Čemu tedaj služi pridiga v nerazumljivem jeziku? Da se vstreže magistratovcem in nje kliki, od katere se izvestno nikdar ne vidi nobenega v cerkvi? Menda je stvar taka. Jaz sem sicer preprost Slovenec, ali vender mislim, da italijanaške novotarije v naši župniji mnogo škodujejo. To moje mnenje izrazil sem raznim župljanom in vsi so bili z menoj iste misli. Govorili pa smo še o drugih „novotarijah“, o katerih Vam poročam prihodnjič, ako je hočete vsprejeti v cenj. Vaš list.*) V tej nadeji Vam kličem: „na svidenje v predalih Edinosti!“

Jakopčan. —*

Iz Podgradskega okraja, dne 6. januarja 1889. [Jakob Pollo.] — Vreden je mož, da se ga z nekaterimi vrsticami spominjamo. Čakal sem zaman, da bi se kdo javil. Zato vršim prijateljsko dolžnost nasproti pokojnemu poštenjaku.

G. Jakob Pollo bil je kancelist pri tukajšnji okrajni sodniji. Navidežno krepak, nosil je uže več let smrtno kal v sebi in po Božičnih praznikih preselil se je v Trstu v večnost, star kacic 40 let. Rodom bil je Furlan, a zato ni bil nasproten narodu, v katerem mu je bilo odkazano delovanje. V govoru se je še sporazumel z strankami, a pisati ni umel slovensčine, kar mu je bilo zelo mučno. Prosil je večkrat, naj bi ga premestili, a brez vspeha. Bil je nerazumljivi sklep višjih, da se mora Furlan mučiti in z nemščino osrečevati Slovence! Zato pa ni bil nejevoljen na narod, katerega

*) Dobro došli! Uredn.

železnične postaje in potem se imamo voziti po suhem 4 ure. Prišlo pa je vse drugače. Na železnični postaji smo čakali do 6. ure; potem smo se spravili v železnične vozove. Vlak je drdral med strašanskim hribovjem, da je bilo groza ogledati se, hribovje bilo je obraščeno z pragozdi, v katere izvestno ni še stopila človeška noga. Vozili smo se neprestano do 11. ure predpoludne. Ustavimo se zatem na postaji — katere ime mi je izbeglo — da obedovamo. Dobili smo vsak košček kruha in mesa, katero pa se ni moglo povžiti. Voda je bila mlačna in smrdljiva, da je nismo mogli piti. Vprašali smo, koliko se imamo še voziti do Minas Geras; reklo nam se je: „Še dve uri“.

Pretekli ste dve uri, napočila je tudi noč — a mi se vedno še vozimo. Ob 7. uri zvečer ustavimo se na postaji Macahe. Tam smo imeli prenočiti pod streho odprtega skladišča. Bili smo vsi grozno trudni in lačni. Otroci so jokali, da bi se usmilil trvd kamen, — toda nikogar ni bilo, da bi nam izdatno pomagal. Naša postelj bil je mehak pesek; voda je bila smrdljiva in polna peska; za večerjo dobili smo nekoliko črne kave in košček kruha. Ukljub utrujenosti moglo jih je le malo izmed nas nekoliko spati.

V ponedeljek 25. novembra.

O 5. uri zjutraj pride naš izdajalec, veleč nam, naj se spravimo brzo v vozove, kajti vlak skoraj odrine. Ugovarjali smo, kajti reklo se nam je s početka, da se imamo voziti le 4. ure, ali med tem je prešel ves dan in noč, a vedno še nismo na mestu. Odgovori nam se, da je le še kake 3 ure vožnje. S tem odgovorom spravilo se nas je v vozove, kjer smo dobili zopet nekoliko črne kave in košček kruha. Vlak zatem naglo odrdra po groznej puščobi. V teh groznih krajih videli smo sem ter tja med grmovjem kakšno posamezno spleteno bajto, v katerej so prebivali črnci. Ob 2. uri popoldne še-le smo prispeli na nam namenjeni kraj, to je na postajo „Trionfo“. Čakalo nas je preko 150 ljudij, pripravljenih nositi naše otroke in prtljazo po hribovji in gozdih dva dni daleč do pustobnega kraja, katerega so krstili „pri sv. Mariji Magdaleni“, kjer bi morali ostati.

Naš „Iskarijot“ nas zatem skliče ter nam oznani, da ostanejo vsi neoženjeni na postaji, ostali gredó na lice mesta. Zove nas k obedu. V dolcu pod postajo videti je bilo vse črno: bili so črni kotli in črni kuharji, „gostilna“ pa je bila po-

dobna enostavnemu podstrešju, kamor spravljajo naši kmetje vozove. Jed pa, katero smo dobili, zopet ni bilo mogoče vžiti; niti živina ne bi jedla kaj takega. Sedaj smo začeli skupaj premišljevat, kaj nam je spočeti; ženske in otroci so jokali, da se Bog usmili, možki pa smo sklenili: proč od tukaj. V tem nam se pridružio štiri naseljenci italijanske narodnosti, kateri so pobegnoli iz naselbine pri „sv. Mariji Magdaleni“. Pripovedali so nam, da je bilo tam preko 50 družin; oni, kateri so imeli denar, da plačajo vožnjo na železnici, vrnili so se skoraj; ostali pa, kateri nimajo denarja, vezani so na lice mesta! Eden naseljencev nastavi: „Oglejte si, bratje, naše noge! Vse so otekle, polne gomadi. Bodi vam to v dokaz, v kakšnih razmerah tukaj živimo. Radi bi vas rešili iz te ječe, zato vam povem, da bodete morali delati liki živina, za plačilo pa dobite 10 frankov, na delo idete ob 2. uri zjutraj, vrnete se ob 8. zvečer. Počitka nimate; ženske ne dobe plačila. Za hrano imate zjutraj nekoliko črne kave in košček kruha, opoldne riž, namočen v mrzlej vodi, ali pa polenta brez soli in zabele; zvečer zopet črna kava. Ako zbolite, dajo vam kakih 20 konj, katere morate pasti brezplačno. Vsakovratnih mrčesov

ima v tolikem številu, da se jim ni moč obraniti.

Na te besede kričali smo vsi na en glas: „Proč od tukaj; nazaj, nazaj!“ Ženske z otroci poskakale so v železnične vozove, nekatere skozi vrata, druge skozi okna, — samo da si pribore prej ko mogoče prostora. Ta prizor je neopisljiv. Ko so videli naši beriči, da z nami ne opravijo ničesar, prišel je prvi inženir železnice ter ukazal, naj se vpreže stroj, da nas odvede vlak nazaj na „Izolo di Fiori“. Naš Iskarijot začel je na to jokati, kakor otrok, kateremu je umrla mati. Ob 3½ uri pp. oddrdral je vlak, ob 8. uri zvečer prispeli smo zopet v postajo Makahe.

Morali smo zopet izstopiti, kajti bilo nam je rečeno, da imamo tukaj prenočiti. Za večerjo dobili smo, kakor vedno, košček kruha in nekoliko črne kave. Predno smo poglobili na tvrde naše „postelje“, prišli so razni „sensali“, da nas premotijo z denarjem, naj idemo z njimi. Odgovorili smo skoraj vsi: „Človeka se obesi le enkrat!“ Imeli smo uže skušnje dovelj. Zatorej so nas agentje zapustili in še-le o 11. uri mogli smo se spraviti k počitku.

(Dalje prih.)

tepe usoda. Nasprotno. Čutil je z narodom, spoštoval ga je, pripoznaval mu pravico — a pomagati ni mogel.

Včasih, ko sem prihajal v Podgrad, razgovarjala sva se prijateljski o raznih odnošajih. Vselej je odločno, možato zastopal idejo pravičnosti in ravnopravnosti. Ni mogel razumeti, zakaj Slovenec ne bi imel istih pravic, kakor vsak drugi narod. Posebno pa je obsojeval s krepko besedo razmere, ki zdaj „cveto“ v Podgradu. Zoperno mu je bilo do kraja klečeplazanje zaradi splezanja na višje mesto. Človek, ako tudi meni da je odvisen, rekel je, mora imeti samostojnosti in ne tresti se pred vsako sapico. Vršil naj svoje delo, zadostuje naj svojim dolžnostim, a mož naj bude — mož!

Zadnji čas bil je gosp. Pollo edini c. kr. uradnik v „bralnem društvu“. Na to je bil ponosen. — Ne vemo zakaj, a najbrž za to, da bi se nikdo ne spodtikal, vsprejela se je v pravila društva določba, da morejo biti člani katere si bodi narodnosti. Tega slovenskega (sic!) društva ogibljejo se c. kr. uradniki, odkar imamo novega sodnika, plemenitega gospoda. A gospod Pollo se je v njem prav dobro počutil in s posebnim zadovoljstvom mi je pravil, da društvo naroča samo zaradi njega tudi italijansk časnik. To je toleranca, povdarjal jo, katera ni navadna v krajih, kjer so Italijani na krmilu. Sploh mu ni ugajalo bedasto razcepljanje v malem kraju, kjer bi se moralo družiti, in ne razdvajati. V tem obziru izražal se je najostreje in mesec dni pred smrtjo zatrjeval mi je: „Jaz ostanem zvest društvu, dokler bodem v Podgradu, naj bode to po volji ali ne plemenitemu gospodu, ali kateremu še bolj plemenitemu nad njim“. In ostal je do smrti. —

Blag spomin možu in poštenjaku!

Domače vesti.

K volitvam v okolici. Tukajšnji polu-službeni list objavil je v svojej 15. letošnji številki vest, da so naprosili mnogobrojni volilci V. volilnega okraja zastopnika Burgstallerja, naj sprejme kandidaturu za prihodnje volitve. Ta vest zdi nam se popolnoma neverjetna — skoraj bi rekli: izmišljena. Vsem narodnjakom V. volilnega okraja, kolikor ostalim okoličanom, je predobro znano, da je liberalnost g. Burgstallerja našemu narodu več škodovala, nego koristila. Nadejamo se zatorej, da se nobeden vesten okoličan ne bode dal preslepiti valed teh izmišlotinj, ter si predočil, da je boljši odkrit nasprotnik, kakor zvijsan „liberalec“!

V spomin gospe Neže Viličičeve darovali so prijatelji mesto venca 24 gld. za družbo sv. Cirila in Metoda.

Umrli je na novega leta dan v Bodislavcih g. Filip Raič, oče pokojnega profesorja A. Raiča, v 82. letu dobe svoje po pet ur trajajočej bolezn.

Za družbo sv. Cirila in Metoda nabrala je gēna. Marija Karis dne 16. t. m. v veselej družbi na Opčinah svoto 12 gld. Lepa hvala!

Ženskej podružnici sv. Cirila in Metoda zapustila je pok. gospa Neža Viličičeva pet gld.

Občinski svet tržaški imel je 16. t. m. javno sejo. Predsedoval je I. podžupan dr. M. Luzzatto, vlado je zastopal okrajni glavar baron Conrad, navzočih je bilo 39 svetnikov.

Podžupan prosi dovoljenja, da izjavi čestitanje Nj. Veličanstvu v imenu mesta tržaškega glede zaročenja nadvojvodine Marije Valerije. Zbor pritrdi enoglasno.

O predlogu tržnega odseka glede ustanovitve novega tržišča na trgu della Zonta vname se dolgotrajna razprava, o kateri nemoremo reči drugo, da so gospodje svetniki aplošno mlatili prazno slamo.

Odsek predlaga, naj se vsprejme ponudba raznih hišnih gospodarjev v bližini

trga della Zonta, kateri ponujajo iznos 1050 gld. v to svrhu, dalje, da se dovoli trošek 1600 gld. za odpravo vodnjaka itd. Dr. Dompieri predlaga, naj se razpravlja z hiševlastniki v ulici Torrente. S. Francesco itd., da bi oni kaj žrtvovali v to svrhu, da se nakupi in podre del hiše, stoječe med ulico Torrente in trgom della Zonta, da bi vsled tega bil trg zvezan z ulico Torrente. Svetnik Burgstaller se sicer s tem predlogom popolnoma strinja, ter se upira samo temu, da bi se tržišče ustanovilo za stalno na trgu della Zonta.

Konečno vsprejme se predlog tržnega odseka za osnovev tržišča popolnoma nespremenjen. Razni gospodje svetniki-hiševlastniki predlagali so, da se izreče zahvala tržnemu odseku na njegovem nemornem delovanju (saj taka zahvala ne stane ničesar) in tudi dotičnim hiševlastnikom, kateri so darovali tako izdatno svoto v omenjeno svrhu.

Razpravljalo se je potem vprašanje o posojilu za javna skladišča. Po dolgotrajnem besedovanju, v katero se je — kakor navadno — posebno vtikal g. Burgstaller, sklenolo se je, da se v mislu prejšnjih sklepov v zvezi z trgovinsko in obrtnijsko zbornico sklene posojilo za zidanje in upravljanje skladišč do iznosa 11 milijonov goldinarjev. Posojilo bi se imelo pokriti ali z obligacijami po 1000, 500 in 100 gld. z 4% obresti, ali pa proti obveznicam ter se pooblaščuje mestna delegacija, da proizvede to operacijo. Spekulacija, kakor je videti, tedaj ni še zamrla. —

Ostale vloge izročile so se dotičnim odsekom v prevdarjenje in poročilo. Seja je trajala do 9. ure zvečer.

Poštno ravnateljstvo v Trstu dovolilo je od 1. januarja t. l. vsakdanjo poštno zvezo iz Sv. Križa v Litijo.

Na plesu ženskega oddelka „delalskega. podpornega društva“ darovali so razni gospodje skupno svoto 11 gld.

Vabilo na drugi plesni venček, kateri priredi plesni odsek „delalskega podp. društva“ danes dne 19. januarja v dvorani ulice Torrente h. št. 16. Ustopnina 30. nvč. za osebo brez izjeme. Začetek ob 8 in pol uri zvečer.

V Barkovljah ustanovlja se pevsko društvo z imenom „Adrija“. Da pa more omenjeno društvo stopiti dostojnejše na noge, in ker si mora omisliti lastni glasovir, nadejati je, da je bode naše občinstvo vsestransko, posebno pa moralno podpiralo. Začasni vodja je g. Drag. Martelanc v Barkovljah.

Slovanski svet. Štev. 1. prinaša: 1. Slovencem. 2. Dvoje kultur v Avstro-Ogerski. 3. Slovanska sodba o novem brambenem zakonu. 4. Slovanstvo ve svyeh zpevech. Črtice o Kubinem zborniku. 5. Pisma od beneške meje. 6. Glasovi izmed občinstva. 7. Pogled po slovanskem svetu. 8. Književnost.

Slovenskega Pravnika št. 1. prinaša: 1. Slovenskim pravnikom. 2. Pravila društva „Pravnik“ v Ljubljani. 3. Pravosodje. a) Nasprotje med tožbeno zahtevo in podlago tožbe ne ovira vgoditi zahtevi, — povračilo v smislu § 877. o. d. z. b) Tradicija z izrečilom. c) Odškodnina za vknjiženo zakupno pravico iz skupila prodanega zemljišča. d) O vporabnosti § 904. o. d. z. e) Dosežaj oficijoznosti pri odmerjanji vzdržavanja zakonski ženi z ozirom na vloženo tožbo za ločitev zakona od mize in postelje. f) Spodobno bivališče v smislu § 107. o. d. z. g) Nepristojnost po § 15. črka a) odst. 2. c. j. n. h) Zemljejknjižni slučaj. i) Zasebni obtožitelj ne zadosti propisom §§ 46. in 255. k. p. r., ako predlaga le vporabo zakona (§ 457. k. p. r.) 4. Drobne vesti.

Učiteljskega Tovariša št. 2. prinaša: Slovenski navod pri domači vzgoji. — Domača vzgoja. — Svitoslav i Danica. — Književnost. — Poročilo o pošiljatih za „Prvo slovensko stalno učilsko razstavo“ „Pedagoškega društva“ v Krškem. — Dopisi. — Premene pri učiteljstvu. — Razpis učiteljskih služeb.

Kmetovalca št. 1. prinaša: O požlahtnjevanji američkih trt. — Z enim vajeom voziti je zelo napačno. — Preprost in poceni vodovod. — Čebelarji, dajajte čebelam vone! — Kako vzrejati lepa teleta.

— O menjavi s semenom. — Razne reči. — Vprašanje in odgovori. — Gospodarske novice.

Čitalnica v Kviškem pri Gorici imela je v dan 13. januarja t. l. svoj letni občni zbor. Pri volitvi so bili v odbor izvoljeni sledeči čast. udje: g. Tomazič Štefan, prvosednikom, g. Fran Pahor, podpredsednikom. V odbor so še prišli sledeči častiti gg. udje: Pavletič Gotthard, kapelan, Čenčič Davorin učitelj v Vedrijanu, Karol Kumar, c. kr. poštar. Kumar Vid, farni organist, Vendermin Josip posestnik, Zuljan Josip in Leban Henrik. — Mesto veselice so bodo držali redni poučni govori, kateri bodo gotovo veliko dobrega obrodili, — Bog pa daj moč in srečo junško! —

Iz VIII. poročila podpiralne zaloge slov. vseučiliščnikov v Gradcu posnemamo, da je bilo do oktobra 1888. glavnice 7200 gl., dohodkov gl. 1175-91, stroškov gl. 1036-68. Ostane v gotovini gl. 139-23. — Opravilni odbor v akademskem letu 1888/9. sestavljen je tako le: Predsednik in blagajnik: dr. Gregor Krek, c. kr. vseučilišni profesor, namestnik: dr. H. J. Pidermann, c. kr. vseučilišni profesor; tajnik: Bogomil Krek, stud. iur.; odborniki: Josip Kotnik, stud. iur., Peter Defranceschi, stud. med., Anton Šifrer, stud. med., Filip Gorup, stud. phil., Dragotin Presker, stud. phil.; namestniki: Hugon Kartin, st. iur., Alojzij Braunseis, stud. med., Valentin Korun, stud. phil.

Zarad ustanovitve sadjarske zadruga na Slapu bode v nedeljo 20. t. m. popoldne po cerkvenem opravilu v slapenskej šoli shod, na katerega pride tudi tajnik c. kr. kmetijske družbe Gustav Pirc. Ker bode zadruga važna za vso vipavsko dolino, želeli je, da bi se sešli vsi zavedni sadjarji iz vse doline.

Statistika umrlih. Od 6. do 12. t. m. umrlo je v Trstu 95 oseb in sicer 41 moških in 54 ženskih. Po starosti jih je bilo: 19 do 1., 18 do 5., 5 do 20., 6 do 30., 6 do 40., 18 do 60., 18 do 80. leta, 5 preko 80 let. Lani je umrlo v istej dobi 32 oseb več. Poprečno je umrlo izmed 1000 oseb 31-24.

RAZNE VESTI.

Znak časa. Dasiravno prva moravska hranilnica v Brnu ne vsprejema več uložkov nad 500 gl., množe se vender prištedene vsote bolj in bolj, tako, da je morala hranilnica pri raznih bankah uložiti že 3 milijone goldinarjev proti nižjim obrestnim odstotkom, nego jih sama izplačuje.

Na drsališču dunajskem bila je te dni dirka za mojsterstvo v Avstriji. Zmagovalec bil je Rus, pl. Pavšin iz Peterburga, ki je 1000 metrov preletel v dveh minutah 57 sekund. Drugi za njim bil je Američan Donoghne.

Loterija. Loterijske vloge od leta 1818 do leta 1885 dosegle so ogromno svoto 712 mil. gld., izmed kojih spada na poslednje leto 221 milijonov; ako vzamemo torej tudi za leta 1885—1888 to številno razmero, uvidimo, da so ljudje v 70 letih, in sicer od leta 1819 pa do l. 1888 znosili v avstrijske loterije nad 800 milijonov goldinarjev. Temu nasproti prištedili so avstrijski narodi, ako se vstejejo v to svoto tudi obresti od dotičnih prihranjenih kapitalov, vkup blizo 1000 milijonov gold. Smelo smemo trditi, da bi se bile, ko bi loterije ne bilo, povišale in pomnožile vloge naših založnic in hranilnic vsaj za polovico. In da se ta loterijska bolezen vedno bolj razširja in se poprijemlje vseh ljudskih vrst, dokazuje sistematično naraščanje loterijskih ulog. Te so znašale:

— Leta 1819 znosilo se je v loterijo avstrijsko 3-85 milijonov gold., toda leta

1884 dospela je letna številka stave do 21-13 mil. gl., to je povišanje za 514 odstotkov. Največi znesek loterijski izkaže se leta 1876, koji je provzročila splošnja narodno-gospodarska kriza ali polom. Čim slabši so časi in žalostnejše gospodarske in trgovinske razmere, tem bolje je za loterijo.

Mrzlica v Rio de Janeiro. Službeno poročilo iz Rio de Janeiro od dne 18. decembra 1888. javlja, da je umrlo na takozvane rumenici meseca oktobra 13, novembra 47 in od 1. do 15. decembra 21 oseb. To je kraj, baš primeren za naše izseljence, ki silijo v Brazilijo.

Mraz v Rusiji. Vsled izredno hudega mraza je poginolo na Ruskem uže več oseb. Pri Sabrnači v Kavkazu obtičal je vlak v snegu in je zmrznilo 14 oseb, 20 drugih pa še zdaj ni iz vse nevarnosti. Žalostne slučaje poročajo tudi iz Baku, Potij in drugih krajev. V Jekaterinburgu dosegel je mraz nenadoma 35°, vsled česar je poginilo preko 175 oseb. Črno, azovsko in kaspisko morje je zamrzlo.

Otrovena rodbina. V Gorici zbolela je nedavno rodbina sadjarja Sbogarja, obstoječa iz 4 oseb, vsled povzitka nekoliko polente. K sreči je bila zdravniška pomoč brzo pri rokah ter močna zdravila so rešila vsej rodbini življenje. — Doznalo se je, da je dobila Sbogarjeva žena od neke gospe, katerej streže čez dan, nekoliko moke, da jo vrže v smetišče. Neoprezna ženska pa je priredila iz te moke polento, kajti ni vedela, da je ostrupljena in pripravljena za uničenje mrčesov.

Neustrašljiv! Nek kmetič imel je navado, da je dan na dan sedel do pezne noči v gostilni ter se še-le, ko je bil dobro natrkan, vesel vračal domu. — Žena pijančekova se je nad razvado svojega moža grozno jezila, toda vse prigovarjanje in očitovanje bilo je „bob v steno“. Sedaj pride žena na misel, da bi mogla svojega moža spreobrniti, ako ga po noči na cesti silno prestraši ter ga vsled tega odloči, da ne bi se še-le po noči vračal iz gostilne. Da izvede svoj načrt, našemi se še isti večer z raznimi kožuhi ter čeka svojega moža za debelim hrastovim deblom tik ceste. Ko pride pijanček, prepevajoč „fantovsko pesen“ mimo, skoči liki pošast pred njega ter mu zapre pot. Kmetič se prestraši vsled nenavadne prikazni, toda kmalo se ohrabi in zavpije na vse grlo: „Kdo si ti?“ — „Jaz sem hudič!“ odgovori našumljena žena zamolklo. Mož se veselo nasmeje in ponudi pošasti obe roki rekoč: „To me veseli, daj mi roko! Vsaj veš, da imam tvojo sestro za ženo! Kdo bi si bil mislil, da najdem tako nepričakovano svojega svaka!“ — Žena je sprevidela, da niti strah ne pomaga in za to je pustila svojega moža pri miru. Mož pa je sprevidel, da žena skrbi le za njegovo dobro ter se popolnoma odvalil pijančevanju.

Bratje Sokoli!

Na velikem sokolskem plesu dne 26. t. m. plesalo se bode narodni ples „Kolo“. Kdor ga želi plesati, oglasi naj se v ponedeljek 21. t. m. ob 8. uri zvečer v prostorih „del. podp. društva“. — Naznanja se tudi, da so naročene slike iz Prage prispele. Kdor se je na nje naročil, more jih dobiti. — Na zdar!

ODBOR.

Tržno poročilo.

Cene se razumo, kakor se prodaje na debelo blago za gotov denar).

Cena od for. do for.		
Kava Mocca	100 K.	144.— 146.—
Rio biser jako fina		— „ — „
Java		— „ — „
Santos fina		103.— 105.—
„ srednja		96.— 98.—
Guatemala		— „ — „
Portorico		119.— 122.—
San Jago de Cuba		132.— 134.—
Ceylon plant. fina		124.— 126.—
Java Malang. zelena		102.— 104.—
Campinas		110.— 112.—
Rio oprana		107.— 109.—
„ fina		99.— 101.—
„ srednja		94.— 95.—
Cassia-lignea v zabojih		33.50 31.—
Macisov cvet		400.— 430.—
Ingber Bengal		19.— 20.—

